

učinili taková opatření, která umožní okamžitý přechod na použití jaderných zbraní.

V každém ozbrojeném konfliktu v soudobé etapě, ať vznikne na jakémkoli stupni a kdekoli na světě, jsou přímé zárodky raketové jaderné globální války.

Proto i z hlediska přípravy vojsk a štábů je především nutné i nadále prohlubovat dokonalé zvládnutí soudobých operací za použití jaderných zbraní. Současně musíme promýšlet, zvažovat a získat i některé praktické poznatky z operace, ale hlavně boje bez použití jaderných zbraní.

V příspěvku jsem ukázal jen na základní problémy a specifické rysy této etapy v boji a operaci.

*K některým otázkám přípravy vojsk k vedení bojové činnosti klasickými prostředky *)*

Plukovník Augustin Procházka, plukovník Juraj Repčín

V souvislosti s úkoly RMNO pro bojovou a politickou přípravu na výcvikový rok 1964, který mimo jiné nařizuje „věnovat zvýšenou pozornost procvičování způsobu přípravy a vedení operace a boje pouze klasickými prostředky a zvládnout metody rychlého přechodu k aktivní bojové činnosti s použitím jaderných zbraní“, vzniká řada názorů na plnění tohoto úkolu. Jde především o ujasnění zásad plánování bojové činnosti a způsob přípravy vojsk k plnění tohoto úkolu.

Abychom dospěli ke správným závěrům, ovlivňujícím přípravu vojsk, musíme si nejprve uvědomit podmínky, za kterých může dojít k bojové činnosti bez použití jaderných prostředků. Podle našeho názoru může k této bojové činnosti dojít při zahájení války, zejména v prvních dnech vzplanutím nenadálého konfliktu, při kterém bude použito pozemních i vzdušných sil v pohraničním pásmu a bude-li situace natolik nejasná, zda sražení přeroste ve všeobecný válečný konflikt, ve kterém k dosažení rozhodujících cílů by bylo rozhodně použito jaderných zbraní.

K bojové činnosti pouze klasickými prostředky může dojít na určitých směrech i v tom případě, bude-li i v celku operace a boj probíhat za použití jaderných zbraní. Půjde zejména o takové směry bojové činnosti, které z hlediska dosažení cílů operace budou mít pro obě strany podřadný význam. Soudobé operace budou se rozvíjet krajně nerovnoměrně při náhlých změnách celkové situace. Vzájemné hluboké vklínění uskupení vojsk obou stran povede k tomu, že na některém směru se bude útočit, na jiném směru odrážet protizteče či protiúderu anebo části sil přejdou do dočasné obrany. To vše povede k nerovnoměrnému použití jaderných zbraní a často k nutnosti bojovat na některém směru pouze klasickými prostředky.

Nelze vyloučit ani takový případ, kdy bojová činnost bude probíhat v rozsáhlém horském a zalesněném terénu, který značně ztíží průzkum vhodných cílů pro efektivní využití jaderných zbraní.

Použití jaderných zbraní může být v řadě případů omezeno politickými a ekonomickými důvody.

Vycházíme-li z toho, že v některých případech může dojít k situaci, kdy zbraně hromadného ničení po určitou dobu nebudou použity, je třeba učít velitele, štáby a vojska bojovat i pouze klasickými prostředky a dále je připravovat k přechodu od bojové činnosti klasickými prostředky k činnosti za použití jaderných zbraní.

Ponecháváme jaderné zbraně mají obě strany a mohou je tedy kdykoli použít, vyžaduje to plánovat každou bojovou činnost s možným použitím jaderných zbraní.

Zvláštnosti plánování se týkají všech velitelských stupňů, které řeší, použití jaderných zbraní, tj. do stupně divize vto. Od pluku níže podle našeho názoru způsob boje klasickými prostředky a možný přechod k boji s jadernými prostředky bude zásadní otázkou organizace součinnosti.

Může-li nepřítel kdykoli použít jaderných zbraní, znamená to, že bojová sestava svazků a útvarů musí odpovídat všeobecným zásadám ochrany vojsk před jadernými údery. Nebylo by tedy správné, trvale bojovou sestavu zhušťovat a vytvářet tím vhodné cíle pro nepřátelské jaderné údery. Při bojové činnosti s použitím klasických prostředků neměla by se šířka útočného pásma divize a pluku podstatně měnit proti dosavadním normám. Máme za to, že bojová činnost bude i nadále probíhat na směrech, přičemž tam, kde bude situace vyžadovat získat rozhodnou převahu sil a prostředků ke zničení nepřítel, bude možné tyto síly a prostředky na potřebnou dobu rychle a skrytě soustředit a po zničení odporu nepřítel je zase rozptýlit. Jsme toho názoru, že při bojové činnosti klasickými prostředky bude docházet častěji než dosud k soustředování sil a prostředků k vytvoření potřebné převahy na určitém směru.

Vzhledem k současnému počtu klasického dělostřelectva bude nutné využívat k vytváření palebné převahy v daleko větší míře tanků druhých sledů divizí a pluků k palbě ze zakrytých palebných postavení. Důležitou úlohu bude mít i letectvo při podpoře pozemních vojsk z hlediska prodlužování palby dělostřelectva. Použití klasických prostředků neumožní dosáhnout takových ničivých účinků jako jadernými údery, což se projeví snížením tempa útoku o polovinu i více. Rychlost tempa bude vždy záviset na množství palebných prostředků, na daném směru a na

spolehlivém umlčení a zničení nepřítel.

Z toho vyplývá, že analogicky se zmenší hloubka úkolu divizí a pluků asi na polovinu dosavadních norem.

Rozdílnost tempa boje a s tím i související rozdílné hloubky bojových úkolů vyžadují, aby se zvláště v počátečním období stanovily úkoly vševojskovým divizím ve dvou variantách a to pro případ oboustranného použití jaderných zbraní, i pro variantu boje klasickými prostředky. Velitel divize pak ve svém zámyslu musí vycházet z obou možných variant a v tomto smyslu organizovat i bojovou činnost divize. To ovšem neznamená, že velitel divize bude určovat plukům bojové úkoly také ve dvou variantách.

Plukům je možné stanovit jen jednu variantu bojového úkolu podle konkrétní situace nepřítel a předpokládaného vývoje boje. Změnu úkolu co do tempa i hloubky při přechodu k bojové činnosti s použitím jaderných zbraní upřesní velitel divize v průběhu boje. V každém případě je nutné při organizaci boje stanovit velitelům pluků prvního sledu způsob využití účinků vlastních jaderných úderů pro případ, že boj bude zahájen s použitím jaderných zbraní.

Druhých sledů divize použije se při boji klasickými prostředky zpravidla na směr hlavního úderu k urychlení tempa a k získání převahy při ničení nepřítel v hloubce. Při přechodu k bojové činnosti s použitím jaderných zbraní budou však zasazeny na tom směru, kde byly provedeny vlastní jaderné údery. Nelze vyloučit variantu, kdy zálohy nahradí ztráty prvosledových pluků po nepřátelských úderech.

Má-li při použití jaderných zbraní rozhodující význam správná volba a včasné provedení jaderných úderů ke zničení nepřátelského uskupení a důležitých objektů a využití jejich výsledků, pak při boji klasickými prostředky je rozhodující správná volba směru hlavního úderu z hlediska nejslabšího místa v nepřátelské sestavě a využívání mezer k rychlému pronikání do hloubky. Ke zničení nepřítel bude mít mimořádný význam i překvapivý manévra se silným úderem do boku a tlý nepřátelské sestavy a ničení nepřítel po částech.

V souvislosti s tím nabývá na významu řízení palby všech prostředků. Bude převládat palebná podpora formou mohutných palebných přepadů a soustředění na jednotlivé cíle a objekty na směrech útočících jednotek. Velký význam bude mít

I přímá střelba tanků a střelba z obrněných transportérů.

Hlavní formou útoku bude i nadále útok z chodu, který umožňuje překvapit nepřítele a z hlediska stále úhrady nepřátelských úderů jaderných zbraní snižuje možnost ztrát. Byla-li při použití jaderných zbraní charakteristickým rysem bojová činnost v předbojových sestavách, pak při boji klasickými prostředky bude se více používat rozvinutých bojových sestav a motostřelecké jednotky budou častěji bojovat po sesednutí z bojových vozidel. Při tom bude narůstat i význam připravenosti jednotek a útvarů k odražení malých protiztečí.

Silné předemnaté odřady, především tankové, budou hrát důležitou úlohu pro rozvíjení tempa útoku, zejména v hloubce obrany nepřítele.

Vzniká otázka, jak se bude v podmínkách boje klasickými prostředky používat divizní oddíl vojskových raket. Vycházíme-li ze současného stavu organického hlavněho dělostřelectva, svazků a útvarů a z možnosti podpory hlavněm dělostřelectvem armády, máme za to, že se může použít tříštivotrhavé munice divizního oddílu vojskových raket. To však bude vyžadovat taková opatření, aby oddíl vojskových raket byl schopen okamžitě provést i jaderný úder v případě, že nepřítel použije jaderných zbraní. Z toho vyplývá nutnost, aby velitel divize důsledně organizoval průzkum vhodných cílů pro vlastní jaderné údery, stále je sledoval a vyhodnocoval.

Je nutné počítat s tím, že nepřítel bude mít ve své sestavě prostředky jaderného napadení, i když jich nebude používat. Proto zůstává nadále povinností velitelů všech stupňů organizovat průzkum, zjišťovat tyto prostředky a okamžitě je ničit. U divize půjde především o taktic-

ké prostředky jaderného napadení, k jejichž ničení se využije dělostřelectvo, průzkumné a speciální odřady.

Z hlediska možného napadení zbraněmi hromadného ničení nepřítelem bude nadále nutné organizovat v plném rozsahu ochranu proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení tak, aby vojska neutrpěla velké ztráty při náhlém použití těchto prostředků nepřítelem. To vyžaduje od začátku bojové činnosti organizovat a nepřetržitě vést radiační, chemický a biologický průzkum a uskutečňovat opatření k odstraňování následků po nepřátelských jaderných úderech a k obnově bojeschopnosti vojsk.

Mimořádně důležitým úkolem všech druhů průzkumu bude včas odhalit přípravu nepřítele k použití jaderných zbraní a včas uvědomit vojska o nebezpečí napadení.

Při organizaci a vedení obranného boje klasickými prostředky se nebudou šifry obranného pásma a úseků v podstatě měnit. Narůstá však význam dovedného využívání obranných vlastností terénu, přehrazování mezer a organizace paleb všech druhů.

Při organizaci obrany bude nutné soustředit úsilí na přehrazení důležitých, zvláště tankových směrů s využitím zátarasů všeho druhu do mezer mezi jednotlivými uzly odporu.

Z hlediska aktivnosti obrany bude nutné věnovat více pozornosti přípravě protiztečí druhých sledů a záloh na ohrožené směry a uplatňovat dobře připravené protizteče malých jednotek.

Nedostatek protitankového dělostřelectva vyvolává nutnost více využívat tankových jednotek k vytváření protitankové zálohy. Mnohem více se bude využívat pohyblivých odřadů zatarasovacích.

Některé zásady přechodu od boje klasickými prostředky k bojové činnosti za použití jaderných zbraní

I když vycházíme ze zásady, že bojová sestava divize a pluků při bojové činnosti klasickými prostředky nedozná změn a odpovídá podmínkám pro přechod k boji za oboustranného použití jaderných zbraní, bude tento přechod vyžadovat některá opatření k zabezpečení nepřetržitě útočné činnosti vojsk. Úspěch při tom bude záviset především na správném velení a na rozhodném a iniciativním jednání velitele a štábu divize. V prvé

řadě půjde o bezprostřední jaderný úder vlastního oddílu vojskových raket na nejdůležitější cíle v nepřátelské sestavě, které již dříve vlastní průzkum neustále sledoval a vyhodnocoval. To vyžaduje včas uvědomit provosledové pluky o vlastních jaderných úderech a usměrnit jejich činnost k využití účinků těchto úderů. Velitelům pluků bude nutné upřesnit dříve stanovené bojové úkoly s přihlédnutím k situaci, která vznikla při přechodu

k použití jaderných zbraní a to především z hlediska zrychlení tempa útoku a zvětšení hloubky úkolů.

Máme za to, že zabezpečení nepřetržitě účinné činnosti ve velmi složité situaci, která vznikne nepřátelskými jadernými údery bude záviset především na rozhodné činnosti prvosledových pluků. Můžeme totiž předpokládat, že prvosledové pluky, které jsou v těsném dotyku s nepřítelem, utrpí nepřátelskými jadernými údery minimální ztráty.

V některých případech k organizovanějšímu a rychlejšímu využití účinků vlastních jaderných úderů může dojít i k zasazení druhého sledu divize, což bude záviset na konkrétní situaci, jak druhého sledu divize, tak i prvosledových pluků.

Souběžně s těmito opatřeními budou muset štáby divize i pluků upřesnit celkovou situaci po nepřátelských jaderných úderech, upřesnit i radiační situaci a od-

stranit následky napadení a obnovit bojeschopnost jednotek. Z toho vyplývá také důležitost organizace všech opatření bojového zabezpečení, aby byla zajištěna nepřetržitá bojová činnost a ztráty sníženy na minimum.

V tomto období může dojít k narušení součinnosti jak uvnitř bojové sestavy divize, tak i se sousedy. Proto velitelé a štáby všech stupňů musí řešit jak otázky obnovy a zajištění součinnosti, zvláště ke sladění činnosti vojsk s jadernými údery, tak i součinnost se sousedy a součinnost při řízení paleb všech druhů vojsk.

Z uvedeného vyplývá i náročnost na velení a řízení vojsk v období přechodu k bojové činnosti za použití jaderných zbraní, která spočívá v souběžném uskutečňování řady důležitých opatření a jejich uvádění do vojsk. Uskutečnit je bude možné jen na základě stále znalosti situace vlastních jednotek a útvarů, což bude závislé na připravenosti štábu divize k řízení vojsk ve složitých podmínkách.

Některé zásady přípravy vojsk k bojové činnosti při použití klasických prostředků

S vytyčením úkolů věnovat v tomto výcvikovém roce zvýšenou pozornost procvičování způsobů přípravy a vedení operací a boje pouze klasickými prostředky ničení, vznikly u některých velitelů domněnky, že to vyvolá zásadní změny ve výcviku vojsk. Vycházíme-li ze zásady, že i při boji pouze klasickými prostředky může se kdykoliv oboustranně použít jaderných zbraní, pak výcvik vojsk nedozná zásadních změn.

Výrazněji se toto projeví v požadavcích na přípravu velitelů a štábů. Půjde především o to, aby si teoreticky a prakticky osvojily způsoby plánování, organizace a řízení bojové činnosti jak v případě použití jaderných zbraní, tak i bez nich (při velitelsko-štabních cvičeních, při cvičeních s vojsky apod.).

V přípravě vojsk vystupují do popředí jen některé zvláštnosti, jejichž charakter se bude odlišovat podle stupně jednotky.

Ve střelecké přípravě bude nutné větší důraz klást na výcvik vojáků v přesné palbě z ručních zbraní, jejíž význam byl v podmínkách používání jaderných zbraní v mnohých případech snižován.

Zvýší se požadavky na výcvik vojáků ve střelbě z obrněných transportérů za jízdy. U tankových jednotek půjde o zkva-

litnění přípravy ke střelbě ze zakrytých postavení.

V taktické přípravě jednotek do praporu v to bude nutné více procvičovat rozvinování do bojových sestav, u motostřeleckých jednotek i sesedání z obrněných transportérů a boj pěšky a naopak rychlé nasazení a přechod k bojové činnosti na transportérech.

Bude třeba více procvičovat malé jednotky v protiztečích a učit je i tyto odřezat.

Daleko více vystupuje do popředí i nutnost hlubšího procvičování součinnosti jednotek druhů vojsk s tankovými a motostřeleckými jednotkami.

Vcelku možno říci, že v přípravě vojsk k bojové činnosti klasickými prostředky nejde o novou tematiku z hlediska výcviku vojáků a jednotek. Půjde o to, dokonale zvládnout každý druh bojové činnosti, aby nebyl jeden druh přípravy podceňován na úkor druhého a naopak, jak k tomu dosud v mnoha případech docházelo pod vlivem používání jaderných zbraní.

Nezabývali jsme se výcvikem druhů vojsk a rovněž tak ani otázkami materiálně technického a zdravotnického zabezpečení, kde budou rovněž některé zvláštnosti.